

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA
MTIHANI WA KUHITIMU KIDATO CHA NNE

015/1

ELIMU YA DINI YA KIISLAMU 1

(For Both School and Private Candidates)

Muda: Saa 3

MAJIBU

Mwaka: 2016

Maelekezo

1. Karatasi hii ina sehemu A, B, C na D zenye jumla ya maswali matano.
2. Jibu maswali yote
3. Kila swali lina alama 20

maktaba.tetea.org

(i) Ni ipi kati ya aya hizi zifuatazo inaeleza umuhimu wa kufuata Sunnah ya Mtume (s.a.w)?

A "Sema: 'Tikiwa nyinyi mnampenda Mwenyezi Mungu, basi nifuateni; Mwenyezi Mungu atakupendeni na atakughufirieni madhambi yenu' ..." (3:31).

B "Wala hasemi kwa matamania (ya nafsi yake). Hayakuwa haya (anasoyasema) ila Wahyi (ufunuo), uliofunuliwa (kwake)." (53:3-4).

C "Bila shaka mnao mfano mwema (ruwaza nzuri) kwa Mtume wa Mwenyezi Mungu kwa mwenye kumuogopa Mwenyezi Mungu na siku ya mwisho ..." (33:21).

D "... Na anachokupeni Mtume basi pokeeni, na anachokukatazeni jiepusheni nacho. Na mcheni Mwenyezi Mungu; kwa yakini Mwenyezi Mungu ni mkali wa kuadhibu ..." (59:7).

E "Enyi mloimani! 'Mtini Mwenyezi Mungu na mtini Mtume, wala msiiharibu vitendo vyenu' ..." (47:33).
Jibu: D

Sababu: Aya ya Qur'an (59:7) inasisitiza kwamba chochote anachokupeni Mtume (s.a.w) ni lazima kipokewe, na chochote anachokukatazeni lazima kijepushwe. Hii inaonyesha umuhimu wa kufuata Sunnah kama mwongozo wa maisha ya Kiislamu.

(ii) Moja ya kauli zifuatazo ni mtazamo potofu juu ya Sunnah za Mtume (s.a.w):

A Sunnah ni mwenendo wa Mtume (s.a.w).

B Sunnah ndio tafsiri ya Qur'an katika utekelezaji wa Uislamu.

C Sunnah ni tafsiri ya maagizo ya Allah (s.w) katika utekelezaji wa kila siku.

D Sunnah ya Mtume (s.a.w) ndio njia ya kumfikisha kwenye radhi za Allah (s.w).

E Sunnah ni matendo aliyofanya Mtume (s.a.w) ambayo Muislamu ana hiari ya kuyaiga au kutoyaiga.

Jibu: E

Sababu: Sunnah si matendo ya hiari; ni sehemu muhimu ya sheria ya Kiislamu. Mtazamo wa kwamba Muislamu ana hiari ya kufuata au kutofuata Sunnah ni potofu kwa sababu Sunnah inakamilisha na kufafanua Qur'an.

(iii) Mtume (s.a.w) amesema kwamba mtu anapofariki dunia huacha mali zake isipokuwa mambo matatu, ambayo ni:

A Kufunga mwezi Mtukufu wa Ramadhani, Salat Tahajudi, Elimu yenye manufaa.

B Salat Tahajudi, Elimu yenye manufaa, mtoto mwema atakayemuomba dua.

C Elimu yenye manufaa, sadaqat yenye kuendelea, mtoto mwema atakayemuomba dua.

D Ibada ya Hija na Umra, sadaqat yenye kuendelea, mtoto mwema atakayemuomba dua.

E Sala ya Tarawekh, Elimu yenye manufaa, mtoto mwema atakayemuomba dua.

Jibu: C

Sababu: Hadiithi inaeleza wazi kwamba mambo matatu yanayoendelea kumpa thawabu mtu baada ya kifo ni elimu yenye manufaa, sadaqah yenye kuendelea, na mtoto mwema anayeomba dua kwa ajili yake. Haya ni ya kipekee katika kuendelea kupata thawabu.

(iv) Hadithi ya daraja la kwanza kwa usahihi inapatikana katika kitabu kipi?

A Al-Muwatta.

B Sahih Bukhari.

C Sahih Bukhari na Sahih Muslim.

D Sahih Muslim.

E Sunan Abu Daud na Sahih Muslim.

Jibu: C

Sababu: Vitabu vya Sahih Bukhari na Sahih Muslim ni vitabu sahihi zaidi vya Hadithi, vyenye hadithi zilizoandikwa kwa kufuata vigezo vikali vya uaminifu wa wapokezi na usahihi wa sanad.

(v) Ni tukio lipi lililotokea kipindi cha Maswahaba na kuufanya uandishi wa Hadithi kuwa muhimu?

A Kutawafu kwa Mtume (s.a.w).

B Kuzuka kwa vita.

C Kupanuka kwa Dola ya Kiislamu.

D Kuzuka kwa Hadithi za Uongo.

E Kutoweka kwa maswahaba wa Mtume.

Jibu: D

Sababu: Kuzuka kwa Hadithi za uongo kulifanya iwe muhimu kwa Maswahaba na Tabiin kuanza kuzichuja na kuziandika Hadithi sahihi, ili kuzuia kuzagaa kwa taarifa zisizo sahihi.

(vi) Hadithi inayomzulia Mtume (s.a.w) huitwa:

A Ahad.

B Dhaifu.

C Riwaya.

D Hasan.

E Maudhui.

Jibu: E

Sababu: Hadithi Maudhui ni hadithi za uongo zinazodaiwa kutoka kwa Mtume (s.a.w) lakini hazina ushahidi wa usahihi au mfululizo wa sanad. Chaguo zingine zinaelezea daraja tofauti za hadithi lakini si hadithi za uongo.

(vii) Hadithi na Sunnah za Mtume wakati wa Mtume zilihifadhiwa zaidi katika:

A Matendo na katika nyoyo.

B Magamba ya mitende.

C Maandishi na katika nyoyo.

D Vitabu vya mwanzo vya Hadithi.

E Maandishi na matendo.

Jibu: C

Sababu: Sunnah na Hadithi zilihifadhiwa katika nyoyo na maandishi ya Maswahaba ili kuhakikisha kuwa hazipotei. Huu ulikuwa mchakato wa awali wa uhifadhi wa mafundisho ya Mtume (s.a.w).

(viii) Katika vipindi vifuatavyo, ni kipindi kipi hapakushuhudiwa kitabu chochote cha Hadithi?

A 1 H - 100 H.

B 101 H - 200 H.

C 1 H - 10 H.

D 201 H - 300 H.

E 301 H - 400 H.

Jibu: C

Sababu: Katika kipindi cha 1 H - 10 H, Maswahaba walitegemea masimulizi ya mdomo na hifadhi ya nyoyo, badala ya kuandika hadithi kwa sababu waliweza kuwasiliana moja kwa moja na Mtume (s.a.w).

(ix) Kitabu cha kwanza cha Hadithi za Mtume (s.a.w) kilichopangwa vizuri na hivyo kutegemewa na Ummah wa Waislamu kipindi cha Tabii na:

A Alqatadaya.

B Juzu za Ibn Abbas.

C Musnad ya Ibn Hambal.

D Al-Muwatta.

E Sahih ya Bukhari.

Jibu: D

Sababu: Al-Muwatta, kilichoandikwa na Imam Malik bin Anas, ni kitabu cha kwanza cha Hadithi kilichopangwa vizuri na kutegemewa. Chaguo zingine ni vitabu maarufu lakini vilikuja baadaye au havikuwa vya Hadithi tu.

(x) "Na anachokupeni Mtume (s.a.w) basi pokeeni, na anachokukatazeni jiepusheni nacho" (59:7). Tunajifunza nini kutokana na aya hii?

A Katika Uislamu ni marufuku watu kuingia rai zao.

B Hakuna hiari kufuata mafundisho ya Mtume (s.a.w).

C Allah (s.w) yuko na Mtume wake muda wote.

D Qur'an inatoka kwa Allah (s.w) kupitia kwa Mtume (s.a.w).

E Chanzo cha dini ya Kiislamu ni Mtume (s.a.w).

Jibu: B

Sababu: Aya hii inasisitiza kwamba kufuata maagizo ya Mtume (s.a.w) ni lazima kwa Waislamu, na hakuna hiari. Mtume ni mjumbe wa Allah na mafundisho yake yanapaswa kuchukuliwa kama sheria.

2. Oanisha aya za Qur'an zilizopo katika Orodha A na maelezo ya aya hizo yaliyopo katika Orodha B. Andika herufi sahihi pembeni ya namba kutoka Orodha A katika kijitabu chako cha kujibia.

Orodha A

(i) "Kwa jina la Allah mwingi wa rehma mwenye kurehemu. ... Njia ya wale uliowaneemesha, na sio ya wale waliokasirikiwa wala ya wale waliopotea" (1:1-7).

(ii) "Na haikuwa kwa mtu kwamba Allah anasema nae ila kwa Ilham au nyuma ya pazia, au hutuma mjumbe nae humfikia ujumbe kama anachotaka" (42:51).

(iii) "Je! Wanayeweza kuwa sawa wale wanaojua na wasiojua? ..." (39:9).

(iv) "Ni mwezi wa Ramadhani ambao imeteremshwa Qur'an ili iwe mwongozo kwa watu" (2:185).

(v) "Hayatafamaa mali yake wala alivyochuma" (111:2).

(vi) "Na kaeni majumbani mwenu wala msioneshe mapambo yenu kama walivyokuwa wakionesha mapambo zao wanawake wa zama za ujahili..." (33:33).

(vii) "Suratul Ikhlas kuanzia aya ya kwanza hadi ya nne. (112:1-4).

(viii) "Lakini Mwenyezi Mungu hataiahiirishia nafsi yoyote inapofikia ajali yake; na Mwenyezi Mungu anazo habari za mnayotenda yote" (63:11).

(ix) "Bila shaka tumemuumba mwanadamu kwa umbo lililo bora kabisa. Halafu tukamrudisha kuwa chini kuliko walio chini" (95:4 – 5).

- (x) "Ustirishie ulimi wako kwa (Kuufanya haraka) Wahiy kwa hakika ni juu yetu kuukusanya na kuusemesha" (75:16 – 17).
- (xi) "Hiki ni Kitabu kisichokuwa na shaka ndani yake. Ni Uongofu kwa wacha Allah" (2:2).
- (xii) "Basi kwa hakika baada ya dhiki (huja faraja)" (94:5).
- (xiii) "Ila wale walioamini na wakafanya mema. Wakashauri kwa haki na wakashauri kwa subira" (103:3).
- (xiv) "... Hawafuati ila dhana tu, na hawakuwa ila ni wenye kuzua (tu basi)" (6:116).
- (xv) "Kisha kwa hakika mtaulizwa siku hiyo juu ya neema (mlizopewa mmezipewa)" (102:8).

Orodha B

- A Qur'an ni ufunuo kutoka kwa Mwenyezi Mungu.
- B Sura ya tano kushuka na pia ni sura ya kwanza kushuka nzima.
- C Mwanadamu anatakiwa avitumie vizuri vipawa alivyopajiwa.
- D Athari ya kutenda maovu.
- E Mwenyezi Mungu anavyowasiliana na viumbe wake.
- F Mafanikio ya Waislamu yamo ndani ya kitabu yao.
- G Amri ya kwanza aliyopewa Mtume (s.a.w).
- H Elimu ina nafasi ya kwanza katika Uislamu.
- I Hijab katika Uislamu.
- J Mwenyezi Mungu ni mweke, hana mwanzo wala mwisho.
- K Abu Lahab.
- L Laana ya Mwenyezi Mungu juu ya wale wanaokanusha Uislamu na kupinga ujumbe kwa kibri na jeuri.
- M Imani ya kweli huhusiana na vitendo vizuri.
- N Uislamu sio dini ya ubinafsi, Waislamu ni lazima wasimamie haki na uadilifu katika jamii.
- O Wakati ni rasimali muhimu inayotakiwa kueleweka kwa uangalifu mkubwa.
- P Usiku wenye cheo.
- Q Mwenyezi Mungu hujua viumbe vyake.
- R Mafanikio huja baada ya kufanya juhudi kwa kadiri ya uwezo wa kibinadamu.
- S Qur'an haitawaongoza makafiri.
- T Lengo la Qur'an.

Majibu:

- (i) T
- (ii) E
- (iii) H
- (iv) P
- (v) K
- (vi) I
- (vii) J
- (viii) Q
- (ix) C
- (x) G
- (xi) F
- (xii) R

- (xiii) N
- (xiv) S
- (xv) O

3. Panga vipengele vya (a), (b) na (c) katika mtiririko wenye kuleta mantiki. Andika herufi na namba tu zinazohusika katika Kitabu chako cha kujibia.

(a) Mtiririko sahihi wa nguzo za Uislamu kisha za Imani ni kama ifuatavyo:

- (i) Kuamini Mwenyezi Mungu na Malaika wake.
 - (ii) Kuamini siku ya mwisho na kadra zake.
 - (iii) Kushuhudia Allah na kuwa Muhammad ni Mtume wake.
 - (iv) Kuamini Vitabu vya Allah (s.w) na Mitume wake.
 - (v) Kusimamisha swala, kutoa zaka, kufunga mwezi wa Ramadhani na kuhiji Makka.
- Jibu: (iii), (v), (i), (iv), (ii).

(b) Mwenyezi Mungu anawaahidi wanaoakana ufufuo kwa kuwambia katika Qur'an (16:38-40):

- (i) (Atawafufua) ili kuwabainishia yale waliyohitalifiana.
 - (ii) Kwa nini (asiwafufue)? Ni ahadi iliyolazimika kwake (kuwafufua na kuwalipa).
 - (iii) Lakini watu wengi hawajui.
 - (iv) Nao (wakaapa) kwa jina la Mwenyezi Mungu kwa kiapo chao cha nguvu (kwamba) hatawafufua wafu.
 - (v) Ila ni wajue waliokufuru ya kwamba wao ni waongo.
- Jibu: (iv), (ii), (i), (v), (iii).

(c) "Enyi watu! Kwa hakika tumekuumbeni (nyote) kwa (yule) mwanamume (mmoja); Adam na (yule yule) mwanamke (mmoja); Hawa. Na tumekufanyeni mataifa na makabila (mbalimabli) ili mujuane (tu basi; sio mkejeeliane)..." (49:13).

Kutokana na aya hii tunafahamuishwa kwamba:

- (i) Mwenyezi Mungu amewekwa watu katika mataifa mbalimbali na tofauti.
 - (ii) Mwenyezi Mungu amefanya mambo kwa elimu yake kwani yeye ni mjuzi wa habari zote.
 - (iii) Mtu bora kwa Mwenyezi Mungu ni yule amchaye Mwenyezi Mungu zaidi.
 - (iv) Mwenyezi Mungu ameumba watu wote kutokana na Adam na Hawa.
 - (v) Mwenyezi Mungu amefanya hivyo ili watu wajue na si wadharaluliane.
- Jibu: (iv), (i), (v), (iii), (ii).

4. Jibu maswali yafuatayo kwa kifupi kwa kuandika majibu yako katika kijitabu chako cha kujibia.

(a) Ainisha mambo mawili ambayo kwayo muumini huhifadhi swala.

Jibu:

- i. Kutimiza shuruti za swala kama udhu na mavazi safi.
- ii. Kuswali kwa wakati wake bila kuchelewa.

(b) Fafanua mambo mawili ya kuzingatia zaidi unapofasisha palipo na najisiika kwa kinyesi cha kuku.

Jibu:

- i. Kusafisha eneo lenye najisi mara tatu kwa maji safi.
- ii. Kuhakikisha hakuna mabaki ya kinyesi wala harufu katika eneo hilo.

(c) Bainisha vitu viwili ambavyo katika swala ya maiti ni nguzo lakini havipatikani katika swala ya kawaida.

Jibu:

- i. Takbira nne.
- ii. Dua kwa maiti.

(d) Utoaji wa Zaka na Sadaqa utafikia lengo iwapo mtoaji atajiepusha na mambo manne. Taja mambo hayo.

Jibu:

- i. Kuonyesha kwa watu ili kusifiwa.
- ii. Kudharau au kuudhi wale wanaopewa.
- iii. Kutoa mali haramu.
- iv. Kufanya kwa lengo la biashara au faida binafsi.

(e) Taja Nissabu ya Dhahabu na ya pesa Taslim.

Jibu:

- i. Nissabu ya Dhahabu: gramu 85.
- ii. Nissabu ya pesa Taslim: sawa na thamani ya gramu 595 za fedha.

(f) Andika tafsiri ya aya ya Qur'an inayobainisha kufaradhishwa kwa funga.

Jibu:

"Enyi mlioamini! Mmeandikiwa funga kama ilivyoandikiwa wale waliokuwa kabla yenu ili mpate kumcha Mungu." (2:183).

(g) Andika maana ya swaumu kisheria na kisha bainisha lengo la swaumu.

Jibu:

- i. Maana: Kuacha kula, kunywa, na kujamiiana kuanzia alfajiri hadi magharibi kwa nia ya kumtii Mwenyezi Mungu.
- ii. Lengo: Kujenga uchaji Mungu na kujiepusha na maovu.

(h) Bainisha makundi manne tu ya Waislamu ambao hawalazimiki kufunga mwezi wa Ramadhani.

Jibu:

- i. Wagonjwa waliothibitishwa kutoweza kufunga.
- ii. Wenye safari ndefu inayowaruhusu kuvunja swaumu.
- iii. Wanawake wajawazito au wanaonyonyesha iwapo funga itaathiri afya yao.
- iv. Wazee ambao hawawezi kufunga kwa sababu ya udhaifu.

(i) Orodhesha faida kuu mbili miongoni mwa faida zitokanazo na utekelezaji wa Ibada ya Hija.

Jibu:

- i. Kukutana na Waislamu kutoka maeneo mbalimbali na kujenga mshikamano.
- ii. Kufuta madhambi ya awali kwa ibada iliyokamilika.

(j) Ainisha masharti manne ya Kutufu.

Jibu:

- i. Nia safi ya ibada kwa ajili ya Mwenyezi Mungu.
- ii. Kutufu kuzunguka Kaaba mara saba.
- iii. Kuanzia kwenye Hajar al-Aswad.
- iv. Kutufu katika mwelekeo wa kushoto kwa Kaaba.

(k) Taja mambo manne ambayo mwenye kuhiji Hija ya Qiran analazimika kufanya.

Jibu:

- i. Kuchukua nia ya kufanya Hija na Umra pamoja.
- ii. Kufanya ibada zote za Hija na Umra kwa pamoja.
- iii. Kutokutoa Ihram baada ya kumaliza Umra.
- iv. Kufanya kumwagilia damu kwa kafara.

(l) Ainisha masharti manne yanayomfanya mwanamke wa Kiislamu asiruhusiwe kufunga ndoa.

Jibu:

- i. Kuwa bado katika ndoa halali.
- ii. Kuwa katika eda ya talaka au kifo cha mume.
- iii. Kuwa mke wa mtu mwingine bila talaka halali.
- iv. Kuwa ni maharimu wa anayempenda kumuoa.

(m) Fafanua hekima mbili za sheria ya mwanamke kukaa Eda ya kuachwa.

Jibu:

- i. Kuhakikisha hakutakuwa na ujauzito ambao utaleta mzozo wa kisheria.
- ii. Kutoa muda wa kutafakari na kutambua umuhimu wa ndoa.

(n) Fafanua masharti mawili yanayomwezesha mtu kurithi.

Jibu:

- i. Uhusiano wa damu au ndoa halali.
- ii. Kuwepo kwa urithi halali na kutotengwa kisheria.

(o) Taja mambo mawili yanayozuia urithi katika sheria ya Kiislamu.

Jibu:

- i. Kumuuwa anayempa urithi.
- ii. Kuasi dini ya Kiislamu.

5. Chagua neno au kifungu cha maneno (i) – (xxx) ili ukamilishe sentensi (a) – (o) kwa kuandika majibu sahihi tu katika kijitabu chako cha kujibia. Maneno au vifungu vya maneno vinaweza kutumika zaidi ya mara moja.

(a) Mtume alipopewa amri ya kulingania Jahara alipanda _____ katika mkusanyiko huo alikuwapo ami yake _____.

Jibu: Jabal Safaa, Abu Lahabi.

(b) Mauaji ya _____ katika vita vya _____ yalikuwa ya kikatili.

Jibu: Mus'ab bin Umayr, Uhudi.

(c) _____ ndiye aliyewahudumia Mtume na Abuu Bakari katika _____ mara tu baada ya kutoka nyumbani kwao.

Jibu: Abuu Jandal, Ghar-thaur.

(d) Mtume wa pili baada ya _____ ni _____.

Jibu: Adam, Nuhu.

(e) Baada ya makubaliano ya Aqaba, Mtume (s.a.w) alimtuma _____ kwenda _____ kufundisha Uislamu.

Jibu: Mus'ab bin Umayr, Madina.

(f) Baada ya kumsimulia mkewe _____ alipeleka ujumbe kwa _____ ambaye ni jamaa yake.

Jibu: Hajir, Waraga bin Naufal.

(g) _____ ndiye alikuwa wa kwanza _____ mtume kwa kila analosema Mtume.

Jibu: Bibi Khadija, Kumwzesha kukubalika.

(h) _____ alisilimu baada ya kutiwa saini _____.

Jibu: Abuu Jandal, Mkataba wa Hudaibiya.

(i) Mtume alipofika _____ alifika katika nyumba ya _____.

Jibu: Madina, Abuu Ayub.

(j) Katika _____ makundi mengi yaliungana dhidi ya _____.

Jibu: Vita vya Ahzab, Uislamu.

(k) Miongoni mwa mbinu za Makureishi katika kupinga vita Uislamu ni _____ na _____.

Jibu: Vitisho, Chokochoko.

(l) _____ ni matokeo ya _____ za makafiri wa kikuraishi dhidi ya dola ya Kiislamu.

Jibu: Kurubuni, Vita vya Badri.

(m) Mama _____ na _____ walikuwa wake wa Nabii Ibrahim.

Jibu: Hajir, Sarah.

(n) Kazi ya msingi iliyofanywa na mafunzo ya kiilhami kwa Mtume kabla ya kupewa _____ ni _____.

Jibu: Utume, Kumtii Allah na Mtume wake.

(o) Funzo kubwa kutokana na vita vya _____ ni kuwa hapana mafanikio bila ya _____.

Jibu: Vita vya Ahzab, Makurabishi.